

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1706

II. De initis cum duabus Sponsalibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62672](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62672)

gnereck in Exegeſi c. cit. Hæc de Impedimento dirimente Ligaminis ſeu vinculi matrimonialis.

ARTICULUS II.

De Sponſalibus initis cum duabus.

SUMMARIUM.

16. Sponſalia, cum una inita, cum alia nuptias illicitas :
17. Et ſponſalia cum ea ſerè irrita reddunt :
18. Licet his accedat juramentum.
19. Hæc tamen, prioribus ſolutis, obligant, ſi conditionata :
20. Non etiam, ſi absoluta ſint :
21. Niſi poſterioribus acceſſerit copula carnalis :
22. Hæc tamen etiam priora ſponſalia non tollit :
23. Niſi aliquando ratione gravis,
24. Et ſola nuptiis reparabilis damni.
25. Priora ſponſalia relaxari à Papa :
26. Non etiam ab Epifcopo valent.

16. **S**ponſalia cum una inita de futuro, ſive mutua promiſſio matrimonii futuri ex eaque orta obligatio, id cum ſponſo ſponſave contrahendi, licet ſupervenientibus cum alia ſponſalibus de præſenti, ſive actu initò cum ea contractu matrimoniali ſolvantur, c. 1. non tamen, quando abſolutè inita ſunt, ſolvuntur ſupervenientibus ſponſalibus initis de futuro, ſive de matrimonio cum alia contrahendo : imò poſteriora hæc, quatenus priùs initis præjudicant, ipſò Jure irrita eſſe, non obſcurè deſumitur ex c. Unico de Sponſal. & matr. in 6. ex cujus deciſione in prius initorum præju-

dicium contracta ſponſalia non produ-
cunt Juſtitæ publicæ Honeltatis impe-
dimentum : quod cum certa & determi-
nata perſona abſolutè & validè initorum
ſponſalium effectus eſt, c. Juvenis 3. c.
Ad audientiam 4. & c. Sponſam 8. Ru-
bric. cit. Ubi

Dubium oritur, an priora ſponſa-
lia de futuro abſolutè inita etiam non ſol-
vantur per poſteriora, firmata juramentò.
Iſtius enim Religionis poſteriora priori-
bus prævalere, & præferenda voluerunt
Innocentius in c. Veniens 6. de Jureju-
rando n. 1. Imola ibid. n. 4. & Ant. de
Butrio in c. Sicut 22. de Sponſal. & matr.
in fine. Sed veriùs alii extra caſum, quò
à prioribus reſiliendi juſta cauſa, vg. al-
terius fornicatio præceſſit, ſicut ipſa
ſponſalia poſteriora, ſic etiam his adje-
ctum juramentum pro irritò habent ;
quòd adjectum ſit in præjudicium tertii :
& propterea tanquam vinculum iniqui-
tatis obligatorium nequeat eſſe, per text.
can. Inter cetera, 22. q. 4. & c. Quantò cit.
& argumentò à contrario ductò ex ver-
bis, Cum in alterius præjudicium non re-
dundet, c. Cum contingat 28. de Jureju-
rando & c. Quamvis 2. de Factis in 8.
Ita in c. Sicut cit. ſibi contrarius Inno-
cent. n. 1. Joan. Andr. n. 4. Panormit.
n. 8. Alex. de Nevo n. 12. & cum ipſis
Sylveſter 7. Sponſalia, q. 10. d. 3. Carerius
de Sponſal. Lib. 1. cap. 11. Covarruv. de
Sponſal. p. 1. cap. 4. initiò n. 3. Guttie-
rez de Juramento p. 1. cap. 51. n. 6. &
Sanchez Lib. 1. diſp. 50. n. 2.

Dubium ſecundò eſt, an poſterio-
ra ſponſalia etiam non obligent caſu, quò
alterius conjugum morte, ingreſſu Re-
ligionis, renuntiatione &c. priora diſ-
ſolvuntur. Illa enim hòc caſu obligare,
negant cit. Sanchez Lib. 1. diſp. 50. n. 6.
& Pontius Lib. 12. de Matrim. cap. 14.
n. 2. affirmant autem Covarr. p. 1. de
Sponſal.

T

- Sponsal. cap. 4. §. 1. n. 10. & Rebellus Lib. 4. de Oblig. Justit. q. 8. n. 55. Quorum pugnantibus Opiniones auxiliò distinctionis in concordiam non malè reducit Perez disp. 9. de Matrim. f. 8. n. 6. ex cujus mente posteriora, quando non absolute, sed sub priorum dissolvendo- rum conditione inita, & in tempus habile collata sunt, sicut ab initio sub conditione, sic ista per priorum dissolutionem impletà, absolute obligabunt. Si verò inita absolute, & collata sint in tempus, quò promittens prioribus obligatur, ea per se non obligabunt, etiam post priorum dissolutionem. Ratio est; quia, durante priorum valore & obligatione, promissio matrimonii alteri facta ab initio invalida fuit, tanquam facta de re Jure impossibili, arg. can. Faciat § 1. junctà Glosà V. Eòdem, 22. q. 2. & , invalida manet, arg. Reg. Quod ab initio 29. ff. & Reg. Non firmatur 18. in 6. ac proinde non obligat etiam postea fere, sicut professio Religiosa, à conjugum uno, post matrimonium jam consummatum edita, altero incidiò aut invito: vi cujus illum ad Religiosum statum etiam pro tempore, quò matrimonium per alterius obitum dissolutum est, non obligari, liquet ex c. Quidam 3. & c. Placet 12. de Convers. conjug. & notat Panormit. in c. cit. n. 4.*
21. Dixi, *Per se & Vi promissionis*; per accidens enim v.g. casu, quò sponsalium antè initorum ignaram virginem deflorasset, aut viduam honestam sub spe matrimonii corrupisset, eam prioribus dissolutis ducere teneretur saltem ratione damni, quod alia ratione compensari non posset: & ratione similis jacturæ famæ, quam ejusmodi femina est passura, Sanchez cit. n. 6. in fine.
22. Dubium tertio, & Curiarum Ecclesiasticarum Præsidibus aliquando satis

molesta controversia est, an posteriora sponsalia etiam invalida; & propterea priora adimplenda sint, quando illis accessit copula carnalis futuri matrimonii promissione & secuturi spe extorta. Non quidem casu, quò ista etiam prius initis sponsalibus accessit; cum enim hoc casu utriusque damnum sit æquale, prioris sponsæ jus utique potius erit, arg. Reg. *Qui prior 54. in 6.* Neque etiam casu, quò posteriora sponsalia inita sunt cum personâ conscia priorum; cum, quæ istorum notitiam habuit, decepta dici nequeat, arg. l. 1. §. 6. ff. de Edilit. Edilit.

Sed, quò prioribus carnale commercium non accessit, & posteriora à persona illorum ignara sunt contracta; hoc enim casu priora sponsalia utrinque solvi, & posteriora adimplenda, cum Majore in 4. dist. 27. q. 5. asserunt Pontius Lib. 12. cap. 14. n. 4. & Palao Trañ. 28. disp. 1. p. 22. n. 6. Moventur duplici ratione. Una est; quòd per copulam fiat anticipata quædam traditio corporis: quæ, cum ante Concilium Tridentinum habuerit vim inducendi matrimonium, c. Veniens 15. & c. Is, qui fidem 30. de Sponsal. & matr. hodie saltem inducet sponsalia cum posteriore, & cum alia persona prius inita sponsalia dissolvat, arg. l. Quoties 15. C. de R. V. ex cujus dispositione in re uni venditã, alteri verò, licet cum primi emptoris injuria insuper traditã, potius est jus posterioris. Altera; quòd, cum duo, unus de lucro captando, alter de damno vitando certant, huic potius favendum sit, quàm illi; ac proinde in proposito casu potius defloratæ, de vitando damno: quàm alteri, de lucro captando certanti.

Alii & meliori ratione propositam dubitationem resolvunt auxiliò distinctionis; vel enim, inquit, deceptæ damnum non est grave, aut saltem aliò modo, quàm

24. Nō, quān fecutis nuptiis, compenſari poteſt, vel non?

Si poſterius, & decepta illatum grave damnum aliter, quān nuptiis compenſari nequeat, eam, quacum priora ſponſalia inita ſunt, jure ſuo cedere teneri, aſerunt ex Charitate, ad ſubeundum leve damnum quemlibet obligante, ſi ita grave damnum proximi valeat impediri. Quōd ſi iſta noller, nihilominus deceptorem ad ducendam poſterio- rem, ſaltem ex Æquitate, condemnari poſſe, volunt Henriquez *Lib. 11. cap. 13. n. 3.* & *cit. Sanchez diſp. 49. n. 6.*

Si prius, & decepta damnum grave non eſt, aut aliā ratione v.g. conſtitutā vel auctā dote poteſt compenſari, re- ceſſum à prioribus ſponſalibus, invitā ſponſa permiſſum, cum Soto *in 4. diſp. 27. q. 2. art. 4.* negant Gutierrez *de Ma- trim. cap. 27. n. 7.* & Sanchez *l. cit. n. 5.* Ratio eſt; quia ſponſalia illa firmitatem ex parte ſponſi; ab eoque illorum impletionem & nuptialem contractum petendi jus conſervant priori ſponſa; in cuius injuriam poſteriora ſponſalia, hiſque decepta defloratio eſt attentata; cum, licet ipſa ſponſalibus non ampliùs adſtringatur; quōd notabilis mutatio inter- venerit ex parte ſponſi, *c. Quemad- modum 25. pr. de Jurejurando*, & iſte, fidem alteri dandō eamque corrupendō, priùs initis ſponſalibus ipſo factō renun- tiarit: ex parte tamen ſponſi priora & cum ipſa inita ſponſalia ſoluta non ſunt; cum ſoluta non ſint ratione promiſſionis; hæc enim, cum nulla ſit, jus matrimo- nii à priore in poſteriolem transferre non potuit, *arg. l. Non dubium 5. pr. V. Sed & ſi C. de LL. & c. Illud 8. de Jure Pa- tronat.* Neque etiam ratione damni; quia hoc, ut ponimus, reſarciri alia ra- tione poteſt, ſicut quando copulam pro- miſſio non præceſſit.

Neque contrarium evincunt allatæ rationes. Prior partim; quia copula ſponſalibus præſertim invalidis ſupeſve- niens poſt Tridentinum, cum merè for- nicaria ſit, Juris effectum, cum alia priùs inita ſponſalia reſpicientem, non habet; partim verò; quia poſt Concilium illud mutua corporum traditio ad potentiam & jus copulæ, non per copulam ſponſa- lia ſubſecutam, ſed per ipſum contra- ctum matrimoniale ſit, Petr. Barbosa *in Rubric. ff. Solutio matrim. p. 2. à n. 84.* & Gonzalez *in c. Licet 3. hæc Rubricà n. 3. in fine.* Poſterior; quia prærogati- va certantis de damno vitando vim non habet, jure ſuo alterum privandi, cum danum aliter compenſari poteſt.

Dubium quartò eſt, an, ut ex duo- 25. bus ſponſalibus poſteriora validentur, priora diſſolvi queant Eccleſiaſticā au- thoritate. Non quidem; ſi ex parte ſponſi ſponſa verè prioris poſt illa legitime inita ſuperveniat vel appareat juſta reſiliendi cauſa; cujuſmodi variæ, reſeſſum à ſpon- ſalibus propriā aut ſaltem Ordinarii ſu- perioris Eccleſiaſtici publicā authorita- te, licitum reddentes, *Tit. 1. art. 5.* toto enumeratæ ſunt. Sed hujusmo- di cauſa deficiente, & ideò ſolùm; quōd is, qui utraque iniiit, à ſponſa ſponſove priore valde abhorreere eumve odiſe ce- perit, aut affectu multò prioniore ferri in poſteriolem, cum eavè nuptiæ ſtatui magis convenire, aut privatim publicè- que utiliores fore judicentur. Ex cujuſ- modi aliqua, præſertim ſpirituale animæ vel publicum bonum ſpectante cauſa, ſponſalia dirimi Apoſtolica authoritate poſſe, nemo facile ambigit; cum enim ex gravi & præſertim publica cauſa eā relaxari valeat vinculum matrimo- nii rati, ut *Tit. 19. art. 3.* ſtatuetur & hoc antecedentia ſponſalia dirimat, juxta di- cta *Tit. 1. n. 98.* diſſolvi etiam multò- que ma-

que magis poterunt sponsalia, inita de futuro, secundum Brocardicum illud, *Si duo vincunt te, multo magis vincunt te*, l. in accessionibus 14. §. 3. ff. de Divers. temp. prescript. & Regulam, *Cui licet, quod est plus, licet utique quod est minus*, quæ est 13. in 6.

Eadem Episcopali quoque aliæ Ordinaria autoritate solvi posse, suadet ratio; quod, eum Episcop⁹ pastor Ordinarius sit suæ diocesis, sicut respectu omnium totius Christiani orbis fidelium est Papa, cum subditis suis diocesanis dispensare valeat in omnibus casibus, in quibus respectu omnium Christi fidelium Papa dispensat: nisi casus isti specialiter sint reservati, ut à pluribus Regulæ instar tradi solet cum Abulensi in Matth. cap. 6. q. 86. Victoria Relect. de Matr. p. 1. n. 7. & Soto Lib. 10. de Justitia, q. 1. art. 3. ad 2.

26. Verius tamen, sponsalitiæ obligationem per viam dispensationis relaxandi potestatem Episcopo competere, cum Paludano in 4. diff. 27. q. 1. art. 2. n. 14. Cajetano in Summa V. Matrimonium, cap. 1. §. Et scito Henriquez Lib. 12. cap. 2. n. 2. & aliis negat cit. Sanchez Lib. 7. disp. 17. n. 13. in eam rem allegans 6. Ex literis 10. de Spons. & matrim. Ubi Alexander III. Episcopo Pictaviensi mandat;

ut sponsum ad fidem sponsæ datam per nuptias adimplendam compellat, non obscuro indicio, sponsalia relaxari ab Episcopo non posse. Ratio est; quia dissolutione sponsalium, & ex istis ortæ obligationis remissione, in sponforum unius gratiam factâ, alteri ex illis justè acquisitum jus auferretur: jus autem alteri quocunque justò titulo acquisitum auferre summo Principe inferior nemo, & ipse etiam Princeps sine gravi ferèque publica causâ non potest: & tali etiam causâ poscente, non facillè solet sine ejus, quod interest, & damni ea ablatione illati compensatione, per tradita à Panormit. in c. Que in Ecclesiis 7. de Constitut. n. 11. Felino ibid. n. 26. & 29. Jafone in l. Barbarius 3. ff. de Offic. Prætor. à n. 24. Laiman. in c. cit. n. 12. & Pirrhing in Rubric. cit. n. 10.

Neque hac in re patrocinium efficacis Episcopis præstat Regulare dogma pro ipsis allegatum; quia eò jactatam Episcopalis & Apostolicæ potestatis æquiparationem omni Juris adminiculò destitutâ; & si non variis limitationibus adhibitis temperetur, omnino vanam esse, rectè observat Suarez Lib. 6. de LL. cap. 14. n. 6. & latè ostendit Eagnanus in c. Perniciosam 1. de Offic. Ordin. n. 29. & à n. 55. ut ad eandem Rubr. dictum est à n. 81.

TITULUS V.

De Conditionibus appositis in Dispensatione, vel in aliis Contractibus.

Sicut Contractibus aliis, sic etiam Dispensationibus, saltem de futuro, apponi non rarò so-

lent Conditiones: quarum uti & Modi, sub quo illæ aliquando ineuntur, varietas ac vis declaranda hæc Rubricâ proponitur.

ARTI-